

ליל שבת קודש פרשת ויגש ה'תשס"א

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ט"ז המדבר ממישיח בן דוד ומשיח בן יוסף, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על נקודה אחת שתורה זו של רביז"ל), תרי אוסיא (שתי נחירי חוטם הדג שראה רבי יוחנן), הם בְּחִינַת תְּרִין מְשִׁיחִין, וְשְׂאֵלֵיהֶם הָעֶכּוֹ"ם יִדְרָשׁוּ וַיִּמְשְׁכוּ אֶת עֲצָמָם אֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (ישעיהו ב): "וְהָרוּ אֶלָּיו כָּל הַגְּגִיִּים" וְזֶה: 'תְּרֵי גְהָרוֹת דְּסוּרָא' 'סוּרָא'-זֶה בְּחִינַת עֶכּוֹ"ם, עַל שֵׁם עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שמות ל"ב): "סָרוּ מֵהָר מִן הַדֶּרֶךְ", וְהֵם נִקְלָלִים בְּשֵׁתֵי אֲמַת: עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל, וְעַל-יְדֵי אֵלֹהֵי תְּרִין מְשִׁיחִין, שְׁהֵם תְּרֵי אוּסְיָא, בְּחִינַת (איכה ד): "רוּחַ אֶפְיָנוּ מְשִׁיחָה", עַל-יָדָם יִגְאָלוּ וַיִּמְשְׁכוּ פְּגָהָרוֹת אֲצֵלָם לְלִמְד דְּבֵרָה וְתְּרִין אֲמִין, עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל, אֲנַן תְּרִין עֲנַנִּין דְּמַכְסִּין עַל הָעֵינָן, שְׂאִין יְכוּלִין לְהֵאִיר תְּמִיד בְּבַחֲתֵי שְׁמֵשׁ וּבְשִׁבִיל זֶה צְרִיךְ הַצְּדִיק לְבַטֵּל אֶת דְּבַקְתּוֹ, כְּדֵי שְׁלֵא תִּגְבְּרוּ הָאֲמִין עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל עַל עֵינָיו, וַיִּתְּבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, חֲכָמָתוֹ לְגַמְרֵי אָבֵל עַל-יְדֵי תְּרִין מְשִׁיחִין, שְׂפִיפּוּצוֹ מְעִינּוֹתֵיהֶם חוּצָה, וְהַפֶּךְ לְכֹלָם שְׁפָה בְּרוּרָה, אִזְתַּן קִיָּם (ישעיהו ל): "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה", וְאִזְ לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל מְדַבְּקוֹתוֹ, עֵינֵי שֵׁם כָּל זֶה בְּדַבְּרֵי רַבִּיז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר הצרות והיסורין שנשמות ישראל סובלים בגלות, הם משני קליפות עשיו וישמעאל, הכלולים מכל השבעים אומות, וכמבואר בדברי רביז"ל (ה"י מוהר"ן סי' ו') שיש שבעים אומות, והם כלולים בעשיו וישמעאל, זה כלול משלשים וחמש אומות, וזה כלול משלשים וחמש אומות, ולעתיד יכבשו אותן שני משיחין משיח בן יוסף

ומשיח בן דוד וכו' עיין שם, כי התרין משיחין יכניסו גילוי אלקות בעולם, עד שגם כל אומות העולם ישובו אליו יתברך, בבחינת (צפניה ג') כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד, והנה ידוע מהאריז"ל, שהצדיקים אמיתיים שבכל דור ודור, הם בחינת משיח בן יוסף, כי יש כח בכל אחד מהם לגלות אור אלקותו יתברך בעולם, אם רק יהיה הדור ראוי לכך, והם מגלים בחינת המשיח שלהם בעולם (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ט), ומי שזוכה להכניס לימודם הנפלא בתוכו, הרי טועם האור של ימות המשיח, אשרי לו, וכן הוא לשון מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי תפלות (חלק ב' תפילה מ"ז) "וכבר התחיל התנוצצות המשיח מימות האריז"ל וכו'" עיין שם, כי הצדיקים מגלים לכל אחד ואחד איך להכניע הקליפות של השבעים אומות השוכנים בקרבנו, ואיך להתגבר על כל תאוותיו הגשמיים ולהרגיש התנוצצות אלקות, ולכן אשרי הזוכה להתקרב אל צדיקים קדושים כאלו, ואשרי ואשרי מי שזוכה להתקרב אל הצדיקים הגדולים במעלה מאד מיחידי הדורות, כי יש צדיק שהוא כלול מתרין משיחין יחדיו, וכלשון רביז"ל שם בחיי מוהר"ן, כי הצדיק הגדול במעלה מאד יש לו הכח של התרין משיחין ביחד, וכמו שידוע לנו כמה הפליג רביז"ל בנשמת בנו שלמה אפרים ז"ל, ורימז עליו דברים עליונים מאד, כי נקרא שמו על שם שלמה בן דוד, ואפרים בן יוסף, שהם בחינת תרין משיחין הנ"ל, אבל בעוונותינו הרבים נסתלק הילד בגיל צעיר מאד, ולא זכינו שיתקיים בעולם, ועיקר הדבר תלוי במדת השלום, כי כשיש שלום בין נשמות ישראל אזי אפשר לתורות הצדיקים הגדולים להתגלות בעולם, וכולם יכולים לשתות ממימיהם הקדושים, לא כן כשיש מחלוקת ומריבות

בין נשמות ישראל, על ידי זה גם באים לחלוק ולריב על הצדיק האמת, ואזי נתעלם ונסתלק קדושת הצדיק מן העולם, וסובלים מה שסובלים, ולכן אשרי מי שזוכה לייקר ולכבד הצדיקים האמיתיים, ולגלות לימודם הנפלאה בכל העולם כולו, כי על ידי זה יהיה לו חלק בהתגלות המשיח והקירוב הגאולה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בתחילת הפרשה (בראשית מ"ד) ויגש אליו יהודה ויאמר אליו בני אדני, שהיתה יחוד והתקרבות בין יהודה ליוסף, שזה בחינת התגלות התרין משיחין, משיח בן דוד הבא משבט יהודה, ומשיח בן יוסף הבא משבט יוסף, וכאן היה התחלת התיקון, שהתקרבו אחד אל אחד באחדות גמור, והוא המשך הכתוב הקודמת (שם) ואתם עלו לשלום אל אביכם, שרימוז להם יוסף, שעיקר הכל תלוי בשלום, ורק על ידי זה זוכים לעלות לשלום אל אביכם שבשמים, והוא התחלת סוד הגאולה, שנעשה יחוד ושלום בין השבטים, וכמו שניבא על זה יחזקאל הנביא בהפטרת פרשת השבוע, (יחזקאל ל"ז) ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו, ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו, וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך וגו', שעל ידי השלום שיהיה ביניהם יתגלה משיח וקץ הימין, כי עיקר הכל תלוי בשלום.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שענין השני עצים המוזכרים כאן, מרמזים על העצים המוזכרים בסיפורי מעשיות של רביז"ל (מעשה א' מבת מלך), בשעה שהשני למלך, המרמוז על שורש נשמות ישראל, הלך לבקש את הבת מלך שנאבדה, שהיא

השכינה הקדושה, הלך ביער ומצא אדם נושא "עיץ" גדול, והוא דחה אותו שבוודאי לא ימצא את מבוקשו, ולבסוף שלח אותו לאחיו, שגם הוא הוא נשא "עיץ" גדול, וגם הוא דחה אותו, ושלח אותו לשלישי, עד שעל ידו מצא את מבוקשו, ונתגלה איך שכל המניעות נתהפכו לו לעזר ולסיוע, וענין העצים שנשא, הם בחינת העצים האלו המוזכרים בנבואת יחזקאל, שעל ידם סוף כל סוף יתאחדו נשמות ישראל, ויהיה התיקון השלם, שיתגלה "עיץ" החיים בעולם, ויתתקן חטא "עיץ" הדעת טוב ורע, וכמוזכר בכתבי האריז"ל (ליקוטי תורה על פסוקים אלו) ששני עצים מרמזים על תיקון עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע, עיין שם, והשם יתברך יזכינו לראות בהתגלות משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת ויגש ה'תשס"א

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה י"ב מבעל תפילה דף של"ט עיין שם.

וְהָאֵל לֹא הִבְעֵל-תְּפִלָּה רַחֲמָנוּת גְּדוֹל עֲלֵיהֶם, וְנִתְיָשָׁב לִילָךְ בְּעֲצָמוֹ לְשֵׁם, אוֹלֵי יָשִׁיב אוֹתָם מִטְּעוֹתָם, וְהִלָּךְ לְשֵׁם הַבְּעֵל-תְּפִלָּה וּבָא אֶל הַשּׁוֹמְרִים, שְׁעוֹמְדִים סְבִיב הָהָר, וְהַשּׁוֹמְרִים מִסְתַּמָּא הָיוּ אֲנָשִׁים קְטַנִּים. בְּמַעְלָה, שָׁהִם רָשָׁאִים לְעַמֵּד בְּאוֹרְא דְהָאֵי עֲלֵמָא, כִּי אֲנָשִׁים, שְׁיִישׁ לָהֶם מַעְלוֹת מַחֲמַת הַמָּמוֹן כְּנ"ל, הֵם אִים. יְכוּלִים כָּלֵל לְהַתְּעַרֵב עִם בְּנֵי הָעוֹלָם וְלְעַמֵּד בְּאוֹרְא דְהָאֵי עֲלֵמָא, שְׁלֵא יִטְמָאוּ עֲצָמוֹן כְּנ"ל, וְלֹא הָיוּ כְּוָלִים לְדַבֵּר כָּלֵל עִם בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׁלֵא יִטְמָאוּ אוֹתָם בְּהַבֵּל פִּיהֶם (עַל כֵּן בְּוֹדָאֵי הַשּׁוֹמְרִים שְׁעַמְדוּ חוּץ

לעיר, היו קטנם. במעלה פנ"ל), אך גם השומרים ה' להם הצורות הנ"ל, והיו מתבקרים ומנשקים אותם בכל פעם, פי גם אצלם ה' עקר האמונה הממון פנ"ל.

ובא הבעל-תפלה הנ"ל אצל שומר אחד, והתחיל לדבר עמו מהתכלית: באשר שעקר התכלית הוא רק עבודת ה' - תורה ותפלה ומעשים טובים וכו', והממון הוא שטות ואינו תכלית כלל וכו', ולא שמע אליו כלל השומר הנ"ל, פי כבר נשקע אצלם מימים רבים, שעקר הוא רק הממון פנ"ל, וכן הלך הבעל-תפלה לשומר שני ודבר עמו גם-כן פנ"ל ולא שמע אליו גם-כן, וכן הלך אל כל השומרים-ולא שמעו אליו כלל, וישב עצמו הבעל-תפלה ונכנס לתוך העיר, שהיתה על ההר פנ"ל, כשפא לשם, ה' אצלם פליאה, ושאלו אתו: איך נכנסת לכאן פי לא ה' אפשר לשום אדם לכנס אצלם פנ"ל השיב להם: מאחר שפבר בנסתי, ה' יה איך שיהיה, מה אתם שואלים על זה? והתחיל הבעל-תפלה לדבר עם אחד מהתכלית וכו' פנ"ל, ולא שמע אליו כלל, וכן השנן וכן פלם, פי כבר נשקעו בטעותם הנ"ל, וה' הדבר תמוה בין אנשי העיר, על שפא אדם אצלם ומדבר אליהם כדברים האלה הפך אמונתם, והרגישו בעצמן, אולי האדם הזה הוא הבעל-תפלה, פי כבר נשמע אצלם, שיש בעל-תפלה כזה בעולם, פי כבר נתפרסם הדבר של הבעל-תפלה בעולם פנ"ל, והיו קורין אותו בעולם (דער פרומר בעל-תפלה) [בעל תפילה וחסיד ירא], אך לא ה' אפשר להם להפירו ולתפסו, פי ה' משנה עצמו אצל כל אחד ואחד אצל זה היה נדמה פסוחר, ואצל זה פננן וכו' פנ"ל, ותכף נמלט משם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביו"ל ממשיך לספר, והיה לו להבעל-תפלה רחמנות גדול עליהם, כי הצדיק האמת הוא רחמן אמיתי שרוצה להציל כל נשמות ישראל ולהוציא אותם מעוונותיהם, וכמו שכתוב (ישעיה מ"ט) כי מרחמם ינהגם (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז').

ונתישב לילך בעצמו לשם, אולי ישיב אותם מטעותם, והלך לשם הבעל-תפלה ובא אל השומרים, שעומדים סביב ה'הר, והשומרים מסתמא היו אנשים קטנם. במעלה, שהם רשאים לעמד באיירא דהאי עלמא, פי אנשים,

שיש להם מעלות מחמת הממון פנ"ל, הם אינם יכולים כלל להתערב עם פנ. העולם ולעמד באורא דהאי עקמא, שלא יטמאו עצמן פנ"ל, ולא היו יכולים לדבר כלל עם בני העולם, שלא יטמאו אותם בקבל פיהם (על פנ בודאי השומרים שעמדו חוץ לעיר, היו קטנם. במעלה פנ"ל), כי זהו עוצם הגאווותנות של אנשי המדינה של עשירות, שהם כל כך שקועים בתאוה זו של ממון עד שלא יכולים לגור ביחד עם אנשים אחרים ולדבר עמם, פן יטמאו מהם, וכמו שרואים בחוש שיש עשירים שאינם רוצים לדבר כלל עם אנשים פשוטים, ומכל שכן לא עם עניים ואביונים, ובוחרים לעצמם שכונה נפרדת לגור שם, ומעמידים סביבם שומרים ומזכירים שלא יוגשו אליהם אנשי העולם.

אך גם השומרים הנה להם הצורות הנ"ל, והיו מתפקדים ומנשקים אותם בכל פעם, פי גם אצלם הנה עקר האמונה הממון פנ"ל, כי יש אנשים שנופלים כל כך בקטנות המוחין, עד שעושים ישות ומציאות מבעלי הממון, ונושקים ומכבדים את התמונות שלהם, וכמו שגם זאת רואים בחוש אצל עניים להולכים לקבץ נדבות מאחינו בני ישראל, שמחזיקים בכיסם התמונות של העשירים, ונושקים אותם, ואומרים עליהם "ישתבח שמו", כאילו הממון והכסף תלוי בידם, מה שבאמת הכל תלוי רק בידו יתברל לבד, וכמו שכתוב (חגי ב') לי הכסף ולי הזהב נאם ה'.

ובא הפעל-תפלה הנ"ל אצל שומר אחד, והתחיל לדבר עמו מהתכלית: באשר שעקר התכלית הוא רק עבודת ה' - תורה ותפלה ומעשים טובים וכו', והממון הוא שטות ואינו תכלית כלל וכו', ולא שמע אליו כלל השומר הנ"ל, פי כבר נשקע אצלם ממדים רבים, שעקר הוא רק הממון פנ"ל, כי מי שנשקע בתאוה זו של כסף, אי אפשר לדבר עמו כלל

מעבודת ה', והוא תאוה קשה ביותר, כי אף על פי שעיקר היצר הרע הוא על עריין שהוא תאוות ניאוף (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב'), וגם תאוות אכילה ושתייה נקראים ראשי התאוות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ב), אף על פי כן יכולים להוציא את מי שנפל לתוכם על ידי דיבורי אמונה ויראת שמים, אבל מי שנפל לתוך תאוות ממון, אי אפשר לדבר עמו כלל, כי אין הדיבורים נכנסים לאזניו כלל, ואין לו זמן לשמוע אותם, כי צריך לעשות כסף, ולכן תאוה זו קשה מכולם (ליקוטי הלכות קידושין הלכה ג'), וצריך הבעל תפילה שהוא הצדיק האמת יגיעה רבה ועצומה להכניס בהם איזה דיבור של אמונה ויראת שמים, ולעורר אותם משינתם.

וכן הלך הבעל-תפלה לשומר שני ודבר עצמו גם-כן כנ"ל ולא שמע אליו גם-כן, וכן הלך אל כל השומרים-ולא שמעו אליו כלל, וישב עצמו הבעל-תפלה ונכנס לתוך העיר, שהיתה על ההר כנ"ל, כשפא לשם, הו אצלם פליאה, ושאלו אתו: איך נכנסת לכאן? פי לא היה אפשר לשום אדם לפנס אצלם כנ"ל השיב להם: מאחר שכבר בנסתי, הנה איך שיהיה, מה אתם שואלים על זה? כי מי שעוסק בתפילה הוא מגיע לכל מקום ואין אף אחד יכול לעמוד על דעתו כלל, כי כל ההנהגה שלו הוא למעלה מן הטבע לגמרי, כי הטבע מחייב כך ותפילה משנה את הטבע (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ז).

והתחיל הבעל-תפלה לדבר עם אחד מהתכלית וכו' כנ"ל, ולא שמע אליו כלל, וכן השג וכו' פלם, פי כבר נשקעו בטעותם הנ"ל, והיה הדבר תמוה בין אנשי העיר, על שפא אדם אצלם ומדבר אליהם פדברים האלה הפך אמונתם, והרגישו בעצמן, אולי האדם הזה הוא הבעל-תפלה, פי כבר נשמע אצלם, שיש בעל-תפלה כזה בעולם, פי כבר נתפרסם הדבר של הבעל-תפלה בעולם כנ"ל, והיו קורין אותו בעולם (דער פרומר בעל-תפלה) [בעל תפילה וחסיד ירא], אך לא היה אפשר להם להפירו ולתפסו, פי היה משנה עצמו אצל כל אחד ואחד אצל זה היה נדמה פסוחר, ואצל זה פעני וכו' כנ"ל,

ותקף נמלט משם, כי הבעל תפילה שהוא הצדיק, נמשל לדג ששט תחת המים, ואי אפשר לתופסו כלל, ובכל פעם הוא בא בלבושים אחרים אל בני אדם לדבר עמהם מן התכלית הנצחי, אבל הכל בהצנע ובשקט גדול, עד שאי אפשר להכירו כלל, כי לאחד נדמה כסוחר, ולאחד נדמה כעני, וכולם חושבים שהוא החבר שלהם, ובדרך זה הוא מכניס בהם אמונה ויראת שמים, אבל מיד נמלט מהם ואינם יכולים לעמוד על דעתו כלל, כי הוא גר בעולם אחרת לגמרי, וראשו ורובו משוטט תמיד בהשגות אלקות, ואין לבני אדם תפיסה בו כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכל ענינו של רביז"ל הוא רק תפלה, וכמו שאמר רביז"ל בפירוש (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' צ"ג) שכל עסקו הוא תפילה, ועל כן מזלזלים בו בני אדם, כי על תפילה נאמר (ברכות ו'): אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ומחמת שרביז"ל מרבה לדבר תמיד מתפילה, והיה מזהיר מאד כל אנשיו להרבות בתפילה והתבודדות ושיחה בינם לבין קונם, לכן בני אדם מזלזלים בו, אבל מי שזוכה לציית את רביז"ל באמת, נפתח לפניו עולם אחרת לגמרי, וזוכה לעסוק בתפילה והתבודדות בקביעות עצומה, ומרגיש בה מתיקות ודביקות נפלאה, אשרי לו.

וסיפר מוהרא"ש נ"י, שבשעה שראו אנ"ש את ספר "ליקוטי תפלות" שכתב מוהרנ"ת ז"ל, נתפעלו מאד, וענו ואמרו לו, "אתם בוודאי ראויים להיות הבעל תפילה", ענה ואמר להם מוהרנ"ת ז"ל, "הבעל תפילה הוא רביז"ל, ואם אני מאנשי המלך, אני המליץ, כי אני יכול ללמד זכות על הכי גרוע

שבישראל, ולכתוב עליו כמה בויגן (גליונות) של לימודי זכות", והסביר מוהרא"ש נ"י, שבאמת המליץ קשור מאד עם הבעל תפילה, כי מובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רפ"ב) שחזן ובעל תפילה אמיתי נקרא מי שיכול להתפלל עם כל הנקודות טובות של כל ישראל ביחד, ולדונם לכף זכות, עיין שם, ולכן מי שממליץ זכות על כל אחד מישראל בוודאי קשור מאד עם הבעל תפילה, ושניהם בחינה אחת ממש.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכל הענין של רביז"ל הוא רק תורה ותפילה ועבודת השם יתברך, ואין הכסף עושה רושם אצלו כלל, ופעם באו סוחרים אל יריד בעיר ברסלב, והיה דרכם שבבואם על איזה יריד, נכנסו אל הצדיק שבאותו עיר עם קוויטל ופדיון, שיברך אותם בהצלחה, כי היו חזקים באמונת חכמים, ואז בסמוך נכנס רביז"ל לגור בעיר ברסלב, והם נכנסו לרביז"ל, ורביז"ל היה באמצע שיחה קדושה עם אנ"ש מהתכלית הנצחי, והם שמו הקוויטל עם הפדיון על השולחן לפני רביז"ל, ורביז"ל לא שם לב אליהם כלל, ובכל פעם דחקו את הכסף יותר קרוב אל רביז"ל, אבל רביז"ל לא הפסיק שיחתו הקדושה כלל, ומחמת שבערו להם מאד לצאת אל היריד, לכן עזבו את הפדיון על השולחן ויצאו, אבל בין כך פירסמו בכל היריד שנכנס לכאן צדיק מיוחד, שאין הכסף והממון חשוב אצלו כלל, ואז נתפרסם ענין רביז"ל מאד, ולכן אשרי מי שמקורב אל רביז"ל באמת ועוסק תמיד בתפילה והתבודדות, ואינו עושה ישות ומציאות מן הכסף כלל, והשם יתברך יזכינו להיות מקורבים אל רביז"ל באמת, עדי נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת ויגש ה'תשס"א

בסעודה שלישית סעודת רעווא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ג המדבר מהדעת ומכח ההולדה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, עקר הולדה תלוי ב"ה"א, בבחים_ (בראשית מ"ז): "הא לכם זרע" ואברהם ושרה לא הולידו, עד שהגיעו לה"א הזאת, פי עקר הולדה על-ידי הדעת, בבחים_ (שם ד): "וידע אדם" וכו', 'וקטן אינו מוליד' (סנהדרין ס"ח): ועקר הדעת, הינו שישתמש בדעתו, הינו שיוציא את שכלו מכח אל הפעל, פי גם לקטן יש דעת, אבל אצל הקטן עזון הדעת בכח ולא בפעל, פי לא השתמש בדעתו, ולא הוציא אותו מכח אל הפעל ומי שהוא שלם בדעתו, שיוציא אותו מכח אל הפעל, והשיג בדעתו מה שאפשר לדעת האדם להשיג בדעתו אזי הוא קרוב לדעת הקדוש-ברוך-הוא, ואין חלק בין דעת האדם לדעת השם תברך, אלא חמשה דברים פומבא ואז דעתו יוק... מדעת השם יתברך, שהיא בחינת ה"א, ואז מוליד:

וילהשלים את דעתו, שיהא שלם בדעת, אי אפשר אלא על-ידי עסק שעוסק עם בנו אדם לקרבם לעבודת השם יתברך, על-ידי-זה נשלם דעתו פי הם מתדדין דעתו, בבחינתו 'ומתלמידי יותר מפלן' (מכות י), ובשביל זה תלמידים בקראים בנם. (ספרי פרשת ואתחננו על-פסוק ושונתם לבניך), פי על ידם בא ההולדה: ובשביל זה אברהם ושרה טרחו את עצמן לגיר גרים, פי על-ידי-זה השלימו דעתם, ונתקרבו לה"א הזאת, הינו לדעת השם יתברך, וכו' לבנם. פי על-ידי

גרים נתגדל דעתם, בבחימת' ומתלמידי יותר מכלם': אבל מי שאין שלם בדעתו, והוא רחוק מדעת האדם, כל שפן מדעת השם יתברך, שהוא בחימת' ה"א, ואזי הוא קטן ואין מוליד: וזה הטעם שהצדיקים מנגעים את עצמן, ורודפים אחר גנ' אדם לקרבם לעבודתו ת' ברכ' אין זה פדי להרבות כבודם, חס ושלום, אלא פדי להשלים דעתם, בבחינות' ומתלמידי יותר מכלם': ובשביל זה ביד הצדיקים לפקד עקריות, כי הם שלמים בדעת, וקרובים לדעת עליון ואין בין דעתם לדעת השם יתברך אלא חמשה דברים כנ"ל וחמשה דברים, היא היא דעת השם יתברך שמשם ההולדה:

וזה (ברכות נ"ז): 'שלשה דברים מרחיבין דעתו של אדם, אשה נאה, ודירה, וכלים' אשה, הינו החמר מכנה בשם אשה שיהא לו חמר ממנו במזג השוה, שיהא ראוי לקבל שכל: ודירה נאה, הינו היראה, כמאמר (שבת ל"א): 'תבל על מאן דלית לה דרתא', כי צריך שיהא יראת חטאו קודמת לחכמתו (אבות פרק ג) וכלים, הינו תלמידים הגונים שיקבלו ממנו וכשיש לו כל אלה הכנות, יכול לבוא לשלמות הדעת: ואלל הו חמשה דברים שנבדל מדעו מן מדענו הראשון, שבמדעו האחד יודע ידיעות רבות, ואין רבוי במדעו: השני, יודע הדברים קדם המצאם, אפיל פשאים להם הוה כלל: והשלישי, שמדעו מקיף דברים שאין להם תכלית: והרביעי, שאין שנוני בידיעתו ואין שנוני פשיודע הדבר בכת, ואחר-כך שב פעל: והחמישי שידיעתו אין מוציא הדבר מאפשרתו: עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו כאן סוד האות ה"א, ולמה היא מסוגלת להולדה, וכמו שמובא בספר המדות (אות בנים חלק שני אות ח') ה"א הנעשה מכסף מסוגל לפריה ורביה, היינו שהאשה ישא אצלה ה"א הנעשה מכסף, כי האות ה"א מורה על שלימות הדעת, ועל ידי הדעת בא ההולדה, כי קטן אינו מוליד, מחמת שעדיין אין בו דעת, אבל מיד שיש דעת, יש כח ההולדה, כי מן הדעת בא השפע, והדעת כולל הכל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (נדרים מ"א) דעת קנית מה חסרת, דעת חסרת מה קנית, דדא ביה כולא

ביה, דלא דא ביה מה ביה, כי הכל תלוי בדעת, ואם אדם יש לו דעת, יש לו הכל, ולכן מצינו אצל נשי יעקב שהולידו ילדים, מחמת שהיתה אות ה"א בשמן, חוץ מרחל שלא היתה ה"א בשמה, ולבסוף לקחה ה"א אחת מבלהה שפחתה, כי בבלהה יש שני ההי"ן, ואחר כך הולידה (כמובא כל זה בכתבי האריז"ל שער הפסוקים פרשת ויצא), וכן מביא האלשיך הקדוש על הפסוק (שמואל א' א') שם אחת חנה ושם השנית פנינה, למה כתיב אחת ולא האחת עם ה"א הידיעה, אלא לומר שעדיין לא קיבלה חנה כח ההולדה מן הה"א שבשמה, ומחמת זה לא הולידה, עיין שם, ולכן כל מה שאדם עוסק בהגדלת דעתו ושכלו, הרי נשלם אצלו סגולת האות ה"א, ונכנס בו כח ההולדה, וזוכה להקים תולדות בעולם.

ומגלה לנו רביז"ל, שעיקר הדרך שמשלימין הדעת הוא על ידי שמדברים עם בני אדם, ומקרבים אותם לעבודת השם יתברך, כי על זה נאמר (מכות י.) מתלמידי יותר מכולם, שדייקא מן התלמידים זוכין לחדד ולהשלים הדעת, וכל עיקר טרחתו של אברהם ושרה לגייר גרים ולקרב בני אדם תחת כנפי השכינה, היתה כדי להשלים דעתם, ועל ידי זה זכו להולדה, כי אחר כך ניתוסף ה"א בשמם, ומאברם נעשה אברהם, ומשרי נעשה שרה, ואז הולידו, כי דייקא על ידי שמדברים עם בני אדם, ושומעים את השאלות שלהם, ומתייגעים למצוא עצה ותרופה להם, על ידי זה נתחדד הדעת, והאדם מתחכם, שזהו ענין ריבוי ספרי השאלות ותשובות שיש בעולם מחכמי ישראל, כי כשזה שואל וזה משיב, אז נתרבה הדעת (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"א), ובפרט כששואלין שאלות בעבודת השם יתברך, ואיך להחזיק

מעמד בכל מה שעובר על האדם בחיים, והצדיק מוריד עצמו אל הדעת הפשוט של כל אחד ואחד, ואל הירידות שלו, לתת לו עצות לנפשו, על ידי זה נתרבה אצלו הדעת מאד, ונמשך השפע, ופעם שאלו את הרב מטשעריהן ז"ל, למה לא עשה ספר של שאלות ותשובות כמו כל הגדולים אשר בארץ, כי היה גאון עצום מאד, וענה ואמר, אני עשיתי ספר שו"ת מן השמים... כי על ידי הספרים הקדושים שלו, שליקט וקיבץ מכל ספרי רביז"ל ומוהרנ"ת ז"ל עצות לעבודת השם יתברך, וסידרם לפי סדר האל"ף בי"ת (ליקוטי עצות המשולש ועוד), נעשו ספריו כמו אוצרות של שו"ת מן השמים, ואשרי ההוגה בהם.

וקישר מוהרא"ש את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה בפרשת השבוע כתיב הפסוק הנ"ל שמביא רביז"ל (בראשית מ"ו) "הא לכם זרע", כי יוסף הצדיק זכה להגיע אל שלימות הדעת, עד שאפילו פרעה הכיר את גודל דעתו, ואמר (שם מ"א) אחרי הודיע אלהים אותך כל זאת אין נבון וחכם כמוך, כי עיקר הדעת הוא רק להכיר את הקדוש ברוך הוא, וכמו שכתוב (דברים ד') אתה הראת לדעת כי הוי"ה הוא האלהים אין עוד מלבדו, ועל ידי הדעת הזאת, נעשה שליט בעולם, וכמו שכתוב (שם מ"ב) ויוסף הוא השליט הוא המשביר לכל עם הארץ, כי מי שמשלים את דעתו באמת, כולם מתבטלים מלפניו, ובאים אלו לקבל השפע, ולכן כשבאו מצרים ליוסף לשבר ממנו בר להחיות נפשם, גילה ופירסם להם הדעת האמת, שאין עוד מלבדו יתברך, ועל ידי זה החיה אותם, וכולם נתבטלו אליו, עד שמסרו כל כספם וקנינם וגם גופם אליו, וכמו שכתוב (שם מ"ו) קנה אותנו ואת אדמתנו

בלחם וגו', ואז אמר להם פסוק הנ"ל הא לכם זרע וגו', שהכנים בהם דעת האמת להכיר את הקדוש ברוך הוא, שרק זה נקרא דעת באמת, ובדרך זה היה לעם ישראל קיום ביניהם.

וזהו (בראשית ב') אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ודרשו חכמינו הקדושים (מנחות כ"ט:) אל תקרי בהבראם אלא בה"א בראם, כי עיקר תולדות השמים והארץ, וכל השפע שלהם, תלויים בה"א הדעת, וכשיש דעת, יש הכל, וכך דרשו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה י"ב סי' ט') בהבראם, באברהם בראם, היינו הה"א של אברהם, כי על ידי אברהם אבינו נתפרסם שמו של הקדוש ברוך הוא בשמים ובארץ שזהו עיקר הדעת, וכמו שפירש"י על הפסוק (בראשית כ"ד פסוק ז') ה' אלהי השמים, שעד אברהם היה הקדוש ברוך הוא אלהי השמים, שלא היו באי עולם מכירים בו, אבל משבא אברהם נעשה אלהי השמים ואלהי הארץ, כי אברהם אבינו הכנים הדעת בעולם, וגילה ופירסם שמו של הקדוש ברוך הוא לכולם, ועל ידי זה השלים תחת כוונת הבריאה, וכאילו נברא מחדש, והשם יתברך יזכינו לעסוק תמיד בהגדלת הדעת, להכיר את הקדוש ברוך הוא באמת, עד יתקיים בנו מקרא שכתוב (ישעיה י"א) כי מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים, במהרה בימינו אמן ואמן.

